

zda vůbec a za jakých podmínek bylo by možno dnešní nersmlouvavý zákaz propachtování licencí kinematografických odstraniti či ústav zástupce podle § 9 cit. min. nařízení důkladněji propracovati. Tolik je dnes ovšem jisto, že nelze prostě zákaz propachtování zrušiti a ponechati úplnou volnost obchodu s licencemi, z nichž by nakonec — podle dnešních zkušeností — nepochybně těžily ve většině případů docela jiné živly než dobročinné korporace, jimž zásadně jsou podle dnešní praxe licence kinematografické propůjčovány.

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

K výkladu § 520 obč. z. — 1. Nebezpečím nesluší rozuměti toliko nebezpečí úplné zkázy, stačí špatná správa, zhoršení podstaty, nebezpečí nesnadno napravitelné škody. — 2. Jako předpoklad nároku na odstoupení věci nebo trpění soudní správy stačí prohlášení poživatelky, že žádného zajištění dáti nemůže. — 3. Nutno rozeznávat, zda stavební závady musí napravitití vlastník domu podle § 514 obč. zák. či poživatelka podle § 513 obč. zák. z výnosu služební věci.

Žalobce jest majitelem nemovitosti, sestávající z domu a velké zahrady; žalovaná má podle notářského spisu na této nemovitosti knihovně zajištěno právo doživotního užívání. Poněvadž žalovaná užívala nemovitosti takovým způsobem, že hrozí nebezpečí podstatě, domáhá se žalobce zajištění podstaty ve smyslu § 520 obč. zák.

O k r e s n í s o u d žalobě vyhověl v tom smyslu, že žalovaná jest povinna trpěti, aby nemovitost bez ohledu na právo doživotního užívání byla dána do soudní správy. Podstatné důvody soudu I. stolice jsou:

Žalobce, odvolávaje se na ustanovení § 520 obč. z., domáhá se na žalované, aby mu dala jistotu neb přenechala nemovitost za slušné odbytné neb aby se tato dala do soudní správy, ježto hrozí podstatě té nebezpečí. Žalovaná jako uživatelka nemovitostí těch jest povinna podle § 513 obč. z., aby nemovitosti ty jako dobrý hospodář udržovala v tom stavu, v jakém je převzala a z výnosu opatrovala správy, doplňky a obnovy. Jedná se tedy o to, zda žalovaná skutečně si tak počínala, jak tento zákonný předpis stanoví či zda povinnost tu zanedbávala a tím ohrozila podstatu nemovitosti té.

Znalec stavební a znalec zahradnický prohlásili, že podstata nemovitostí užívaných žalovanou jest ohrožena tím, že nebyly tyto udržovány ve stavu, jak jest to povinností dobrého hospodáře. Tím podle náhledu soudu jsou zde splněny podmínky žádané v § 520 o. z. obč. Ježto žalovaná během řízení prohlásila, že jistoty poskyt-

nouti nemůže, přicházely v úvahy eventuality, aby táž buď přenechala nemovitosti ty žalobci za slušné odbytné, nebo aby nemovitosti ty byly dány do soudní správy. Dohody, o niž se soud v té příčině pokusil, mezi stranami docíleno nebylo a tu soud uznal, aby nemovitosti ty dány do soudní správy za opatření pro obě strany vhodné, aby nebezpečí hrozící podstatě nemovitostí bylo odvráceno.

K r a j s k ý s o u d jako soud odvolací rozsudek potvrdil, a to hlavně z těchto důvodů:

Podle § 509 obč. z. služebnost požívání jest právo užívati cizí věci beze všeho omezení, šetříc podstaty; ustanovení § 513 obč. z. pak přikazuje poživateli, aby jako dobrý hospodář služebnou věc udržoval v tom stavu, v jakém ji převzal, a z výnosu opatroval opravy, doplňky a obnovy. Ze souvislosti těchto zákonných ustanovení plyne, že porušení podstaty služebné věci jest již dáno, utrpěla-li táž zhoršení užíváním a opomenutím poživatelovy povinnosti věc udržovati, ustanovením § 513 obč. z. jemu uložené, takže jest poživatel zodpovědným vlastníku za každé zhoršení věci, jím zaviněné. Podle toho pak po rozumu § 520 obč. z. hrozí podstatě nebezpečí i tehdy, jestliže ze způsobu, jak poživatel věci služebné užívá, a z nedbání povinnosti v § 513 obč. z. poživateli uložené, hrozí neb dokonce již nastalo podstatné zhoršení věci služebné. Již zjištěné závady samy, které svědčí o značné sešlosti některých částí staveb, spolu se zjištěnou skutečností, že stav ten byl zaviněn tím, že stavba není řádně udržována, vyjadřují nebezpečí pro podstatu a tím jest dán předpoklad ustanovení § 520 obč. z.

Podle doslovu § 520 obč. z. nemůže oprávněný domáhati se exekucí poskytnutí zajištění, nýbrž může toliko, nebylo-li zajištění dáno, domáhati se toho, aby věc buď byla přenechána vlastníku za slušné odbytné, nebo podle okolnosti byla dána do soudní správy. Z toho jest zřejmo, že jest ponecháno na vůli poživatele, chce-li zajištění dáti čili nic, s tou ovšem sankcí, že nedá-li zajištění, bude k návrhu vlastníka věci tato buď přenechána vlastníku za slušné odbytné aneb podle okolností dána do soudní správy.

Když pak žalovaná během sporu prohlásila, že v případě, že by jí bylo uloženo rozsudkem dáti zajištění podstaty složením jisté částky ať v hotovosti neb v cenných papírech nebo jinakým způsobem, jmenovitě ručiteli, zajištění poskytnouti nemůže, a tím předem odmítla dáti zajištění, nebylo třeba, poněvadž by to nemělo smyslu, aby jí rozsudkem předem bylo uloženo, aby dala zajištění.

N e j v y š š í s o u d vyhověl dovolání, zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc vrátil prvému soudu k novému projednání a rozhodnutí. Důvody tohoto rozhodnutí jsou:

S hlediska právního (§ 503, čís. 4 c. ř. s.) vytýká dovolatelka, že žalobce nebyl oprávněn použití ustanovení § 520 obč. zák. a žádati zajištění podstaty nemovitosti, neboť bylo prý na něm, aby předem žádal na žalované provedení oprav, ke kterým jest též podle § 513 obč. zák. povinna. Tato výtka neobstojí, neboť podle § 520 obč. zák. může vlastník od poživatele, je-li zde nebezpečí, žádati za-

jištění podstaty věci. Nebezpečím ve smyslu zmíněného § 520 obč. zák. nesluší rozuměti toliko nebezpečí úplné zkázy věci, stačí i nebezpečí, záležející ve špatné správě věci, nebezpečí, že zhorší se podstata věci, nebezpečí že nastane škoda, kterou nebude lze snadno napravit (viz Stubenrauch, str. 724 a Krainz-Ehrenzweig § 523). Též není, jak mylně dovolatelka za to má, předpokladem eventuelního nároku na odstoupení věci nebo nároku na trpění soudní správy (§ 520 obč. zák.), aby nárok zajišťovací ukázal se býti neproveditelným exekucí, stačí, jako v tomto případě, když žalovaná poživatelka zajištění nechce poskytnouti, anebo poskytnouti nemůže (Stubenrauch, str. 724).

V tom směru stačí její prohlášení, že žádného zajištění dáti nemůže, jak žalovaná učinila, a proto neprovedení exekuce by nebylo překážkou eventuálního žalobního nároku.

Oprávněnosti nelze však upříti další výtce, že nebylo rozeznáváno nižšími soudy, zda závady stavební, znalci zjištěné, jsou takového rázu, že je musí napravití vlastník domu podle § 514 obč. zák., či poživatelka podle § 513 obč. zák. a v poslednějším případě, zda ty opravy, doplňky a obnovy, ke kterým by žalovaná podle ustanovení § 513 obč. zák. byla povinna, byla též s to podniknouti z v ý t ě ž k u nemovitosti požívané. Ukládá totiž § 513 obč. zák. poživateli, aby udržoval služebnou věc ve stavu, v jakém ji převzal a aby obstaral opravy, doplňky a obnovy z v ý n o s u služebné věci.

Vlastníka nemovitosti však stihá náklad na zachování věci, pokud přesahuje meze obyčejných oprav, doplňků a pořízení, připadajících na poživatele; nastane-li tedy následkem vetchosti domu, následkem požáru, povodně aneb jiné nehody nutná potřeba znovu vystavěti dům, neb jeho část, má poživatel pouze povinnost vlastníka domu o tom zpravit (§ 514 obč. zák.); stavbu provéstí jest však věcí v l a s t n í k o v o u. První soud zjistil dobrozdáním znaleců nejen potřebu oprav, doplnění a pořízení (obnovení), nýbrž zjistil i že půdička přístavku jest zcela sešlá, že záklop zakrytý plechy se bortí, že krovy jsou shnilé, zjistil na promočené části krovu houbu, že zadní zeď štítová jest vybočena do půdičky, uhnílost sloupků altánu a nedostatek jeho stability, že vrátka jsou částečně rezem prožrána atd., je tedy otázkou, zda jde o závady, které nasvědčují vetchosti stavební, nebo aspoň jeho jednotlivých částí, jejichž odstranění by se dalo provéstí jenom znovuzřízením, kteráž od poživatelky podle § 514 obč. zák. požadována býti nemůže.

Odvolačím soud vyhnul se výtkám učiněným žalovanou v odvolání v tom směru poukazem k tomu, že to jsou novoty, že okolnosti ty nebyly ž a l o v a n o u uplatněny v řízení před prvním soudem, přehlédnuv, že bylo věcí vlastníkovou, tedy ž a l o b c o v o u tvrditi základ žaloby (§ 226 c. ř. s.), že se jedná o opravy, doplňky a pořízení, které podle § 513 obč. zák. obstarati jest povinností žalované, a že roční v ý t ě ž k y z nemovitosti d o s t a č o v a l y k tomu, aby postupně nesla náklady s tím spojené. Průvodní břímě v tom směru stihalo tedy žalobce.

Žalobce též, uznávaje svoji povinnost k tomu, v žalobě tvrdil, že žalovaná neudržovala věc jako dobrý hospodář ve stavu, v jakém ji převzala, a neopatřovala z jejího výnosu opravy, doplňování a pořizování a nabídl o tom důkaz spisy pražského magistrátu, místním ohledáním za příbrání znalce a výslech stran.

Právem tedy vytýkala v odvolání a vytýká nyní i v dovolání žalovaná neúplnost řízení (§ 503, č. 2 c. ř. s.) v tomto směru, že nebylo zjištěno, které opravy (stavby) byly nutny následkem stáří (sešlosti, vetchosti) budovy, takže patří jich provedení vlastníku budovy, a které opravy, doplňky a obnovy stihají podle § 513 obč. zák. žalovanou, a že v poslednějším případě nebyl zjištěn výnos usedlosti, k níž jí přísluší právo poživací, aby se mohlo posouditi, zda stačil výnos ten k postupnému hrazení nákladů, spojených s obvyklými, vyskytnuvšími se opravami, doplňky a obnovami a zda a pokud žalovaná své povinnosti dostála, či svou vinou je opomenula.

Před provedením těchto zjištění zůstalo řízení kusým (§ 503, č. 2 c. ř. s.) a bylo proto podle § 510 c. ř. s. zrušiti rozsudky nižších soudů a věc vrátiti prvnímu soudu, by řízení v naznačených směrech doplnil a nový rozsudek vydal.

Rozhodnutí nejvyššího soudu z dne 8. května 1931, č. j. R v I 143/31. O. Koblížek.

Jako okolnosti pro vyměření bolestného rozhodné (§ 1325 obč. zák.) přichází v úvahu síla a délka bolesti, hospodářské poměry doby, případně také způsob života poškozeného, nikoli však majetkové nebo výdělkové poměry škůdcovy.

Dovolání opřenému o dovolací důvody čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s. nelze přiznati úspěchu.

Jako vadnost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), pokud se týče jako rozpor rozsudku se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), vytýká dovolatel, že odvolací soud, ač ve věci ústně nejednal a nového znalce neslyšel, tedy ač tu nebylo jiného předpokladu pro vyměření bolestného, než který měl první soud, změnil rozsudek prvního soudu co se týče výše bolestného a zvýšil bolestné prvním soudem dovolateli uložené ze 3000 Kč na 5000 Kč. Leč uvedené výtky nejsou opodstatněny. Dovolatel ve svém odvol. sdělení na odvolání žalobkyně vzdal se tak jako žalobkyně ústního odvol. jednání (§ 492 c. ř. s.) a nemůže proto oprávněně vytýkati, že odvolací soud, když se mu v projednávaném případě nejevilo toho zapotřebí, ústní jednání nenařídil, pokud se týče nejednal (§ 492, druhý odstavec c. ř. s.). Co se pak postrádaného výslechu nového znalce týče, jest uvést, že odvolací soud nevyměřil bolestné na základě jiného skutkového podkladu, než je vyměřil první soud a že, ježto co se týče přiměřenosti, to jest výše bolestného, jde o otázku právní,